

Dr. Schőner Alfréd:

AZ UTÓDOK REMÉNYSÉGE

Búcsú Kármán Györgytől

קלמן בן שמחה

A számára oly szeretett szülővárosban, ahol gyermekéveit töltötte, a világ legszebb zsinagógájának, a 100 éves születésnapján drámai hangvételi előadást tartott. Idézem szavait:

”Hineni heoni mimáasz...” – Anyanyelvünkre fordítva: ”Én az érdemtelen, remegve és

félve járulok eléd...'

Ezekkel, a szavakkal kezdi meg könyörgését az előimádkozó Nagyünnepek délelőttjén, a Muszaf, a főima előtt. Vajon ki ez a cházán, az előimádkozó, és miért remeg, fél, ha az Örökkévaló elé járul?"

-irja 2006-ban, Debrecenben megtartott előadásában, aki a magyarországi neológ zsidó megtestesítője volt..

Ő nem érdemtelen, hanem érdemmel felvértezve járulhat most a Mindenható trónusa elé...

Majd a legdrábbakról, szüleiről szolt:Jubileumi születésnapján:

„Születésnapot megérni a Mindenható kegyelme, nem emberi érdem.

Szálljon e percben, gondolatban Kádis az Ég felé, mártírhalált halt édesapámért, akitől hitemet, zsidóságomat örököltem - és a hatmillióért, akik tűzbe-vízbe mentek, hogy az Ő nevét megszenteljék. Édesanyámért, aki felnevelt, akitől a zene, a művészet szeretetét, a tanulás és az emberséges gondolkodás, mindennél előbbrevaló feladatát kaptam” –irja.

(<http://www.or-zse.hu/ev/karman70.htm>)

קה"ר פרשה ו'....'למוד אדם אומנות והקב"ה מפרנסו

Néhány adat életéről, kivonat egy gazdag curriculum vitae-ből.:

Szegeden született 1933. március 6-án. Tanulmányait 1949 és 1958 között a Zeneakadémia zongora szakán, Ungár Imre növendékeként végezte. 1966-tól 1998-ig a budapesti Bartók Béla Zeneművészeti Szakközépiskola ének korrepetitor-tanára; 1958 és 1977 között az MTV főmunkatársa (operaszerkesztő, a televíziós zenei népművelés, a zenei vetélkedők és portréműsorok egyik elindítója); 1977-től 1990-ig az Országos Filharmónia osztályvezetője. 1990 óta külső munkatársként ismét az MTV-nél dolgozik: a zenei és vallási műsorok szerkesztője.

- Zenei publicisztikai műsorok kerülnek ki kezéből. PLD:
- Zene, zene;
- Metronóm;
- Zenéről mindenkinek;
- emlékműsorok,
- portréműsorok: Dohnányi, Járdányi, Goldmark, Fischer Annie;
- S a kedvenc: Az Utódok reménysége.
- Zenei munkái még: Violinkulcs a képernyőn (Zeneműkiadó, 1974); Hebrew Melodies for Sabbath and High Holidays (Hungaroton, 1977). 1968 óta az Országos Rabbiképző-Zsidó Egyetem zsinagógájának organistája.

- יובל היא שנת החמישים

- Ötven esztendőn keresztül volt a Magyar Televízió munkatársa.
- 1996 óta alapító tanszékvezetőként zsidó liturgikus zenét tanít az ORZSE-n,
- 2000 óta tanszékvezető egyetemi magántanár volt. Két kiadást is megért kétkötetes munkáját a Zsidó liturgia történetéről... alpmunkának tekintendő.

- **Pótolhatatlan a veszteségünk. Jövő héten kapta volna meg az Emeritus professor címet....**

MOST KICSIT VISSZA A HÁBORUS ÉVEKHEZ. Így ír:

- „Ötéves voltam, 1938-ban, amikor mártírhalált szenvedett Édesapám, □ (emléke a hatmillióéval, Izrael Államának hőseivel és mártírjaival legyen áldott) először kézen fogva szlichajsz első hajnalán elvitt a szegedi régi zsinagógába. Félelmetes, jéghideg őszi idő volt, emlékszem, süvített a szél. ”Szlichecol az idő” – mondta Apám. □ A zsinagógában kellemes meleg fogadott, a középén álló hatalmas vaskályhát Fein bácsi, a samesz fűtötte. A Frigyszekrény melletti rabbi székben Lőw Immánuel foglalt helyet, ott volt Frenkel Jenő rabbi is.

Az ima után a felnőttek beszélgetni kezdtek. Apám szavaira emlékezem: ”Ezeken a hajnalokon a samesz kopogtat a hívők ajtaján, hívja őket az imákra. Így kopogtatnak a mai komor idők a zsidóság ajtain, ablakain...” Őt munkaszolgálatosként 1942-ben Ukrajnába vitték.” – írja Hommage á Israel konferenciára írott, de már el nem mondott előadásában

Családszeretete példaértékű.

„Mindannyiunk apja volt”.- mondják családjának tagjai... Családi kötődéséről így ír: „Gyermekeim, unokáim sokszor eljöttek a Rabbiképző zsinagógájába, hallgatták az orgonás istentiszteleteket, megtanultak ünnepi énekeket. Hagyományá vált a családi, baráti

körben, otthonunkban megtartott hanukai gyertyagyújtással egybekötött tanulás a makkabeus szabadságharcról”- emlékezik írásában

Feleségének, gyermekeinek, testvérének, unokáinak léte, kis dédunokájának születése éteri magasságokba emelte. Feleségét féltő szeretettel óvta.

ותחשך הארץ

Soá túlélő,... akit egy osztrák család, a Knapp család bujtatott...Megvalósítva a talmudi elvet, „ Aki egy ember megment, olybá tekinthető, mintha a Világ egészét mentette volna meg.”

ORZSE □ RT alapító tagja, szakvezető, tanszékvezető...

Művész és Tudós egyszerre. Klaviatúrájából több ezer év zenei kavalkádja ejtette ámulatba a zene iránt érdeklődőt.

Rabbilelkek ismerője: Lőw, Frenkel, Birnfeld, Schindler, Benoschofszy, Scheiber, □

tanul tőlük, s amely által kiegészül a XX. és XXI. századi unikalitás, az egyedű jellegű hungarikum: A MAGYAR Zsidó Zeneművészet

בנים גידלתי...

Pedagógus. A hallgatók szeretete. Hallgatóink könnyekkel küzdenek. S a mi szívünket a csüggetés és a félelem hatja át..

Hogyan tovább...?

Ha újra képzünk kántorokat-, Lesz jövőnk! Mondotta, és igaza volt!

Évtizedek kataklizmája után 12 fiatal neológ kántor adta- adja át a hagyomány láncolatát

Kántorok képzője, a magyarországi zsidó folklór gyűjtője, kutatója. Tanulmányából idézek: "a Chaszid dallamokat magam is sokra tartom, növendékeinknek a Löcho dajdit chaszid motívumokkal is tanítom. Megható, amikor a Judaisztika szakon fiúk-lányok vizsgára készülve a lépcsőkön ülve ismételtetik a pattogó ritmusú dalt. Elgondolkodtam, lám a Sulzer dallam és ez a chaszid motívum hivatott tolmácsolásban egyforma érték. A két háromszáz éves Chaszid dallam különben számomra azért is fontos, mert olyan, mint egy térkép: magán hordozza a vándorlás irányát, azon országok levegőjét, ahol elődeink

jártak. Zúg bennük a Don, a Volga, a Visztula, de a Tisza is, gondoljunk kállói Cádik két ismert nótájára: Szól a kakasra, vagy a Sírnak-rínak a bárányokra. Egyébként ahol járok országban, világban, mindenütt kereselek, kutatok, tudom, hogy van Kárpátaljai, Kelet-Magyarországi, és sokfajta más stílus.

Ezeket szeretném növendékeimmel megismertetni, a dallamok nem sértődnek meg, ha keverednek, gazdagodnak. A közösségek igénye is változatos. Figyelemmel kell lenni arra, hogy mindenki azt kapja, amit megszokott, amihez ragaszkodik."- fogalmazta meg a nagy igazságot művében

A művészi pályájának talál leglángolóbb sikere az **UTÓDOK REMÉNYSÉGE...** című munkája volt.

Utódok reménysége... műsorcím és hitvallás...

Feleki Rezső, Garami László, Fóti Márton életművének kutatója. „A XIX. század óta a magyarországi cházánut, a kántorművészet megteremtésében igen sok meghatározó egyéniség vett részt. Nagy nevek működtek itthon és külföldön egyaránt. Leszármazottaik, növendékeik ma is a közép-európai, ezen belül a hazai cházánut örököseinek vallják magukat..” – írja a Daléneklés és a Házánut művésze című tanulmányában

המתפלל צריך שיכווין את לבו לשמים..... ברכות, לא

Az ORZSE Zsinagógája. Előtte: Szeged, Lágymányos, Újlak...A zene megszólaltatásával emeli az áhítatot.

Néhány héttel 75. születésnapja előtt Neginá Bimkomo olvasta a Hetiszakasz részét.

בגלל אבות תושיע בנים

Édesapjáról írta legutolsó előadásában:

„Dr. Kármán Andor posztumusz állampolgárságot kapott Izrael Államától, a zsinagógai naptár szerint 5752. Elul havában. Az erről szóló okiratot annakidején a Héber Egyetemen tanuló unokája, András, a Jád Vásém Intézetben vette át, 1992. szeptemberében. A díszes diploma első mondatai Jehezkiél próféta könyvének 37. fejezetéből idéznek:

”...Hiné áni mévi bohem ruáh vihjiszem...” – ”...Ime, én hozok belétek szellemet, hogy feléledjete...”

Most én mondom, a a rabbi hitével: Én hozok szellemet, hogy eljön az idő , amikor feléled a földi porhüvely.

Négy napig szenvedett. Talán ez a négy nap maga volt a kétség , a kétségbeesés és a reménytelenség. Majd érkezik a döbbenete telefon hívás. A GYURI meghalt.! Mintha megállt volna az idő, mint amikor nincs levegő, csak csend, csak csend és könnyek.

ונפקדת כי יפקד מושבר

„ ...ÉS HIÁNYOZNI FOGSZ MERT ÜRES LESZ A HELYED...”- olvassuk a Szentírásban (I. Sam. 20. 18.)

Múlt szombaton, még mellettem ült szeretett zsinagógánkban. Áhítattal mondta az áldást,

imádkozott családjáért, övéiért. Tegnap, pedig üres volt a helye, de valahogy úgy éreztük, velünk van, velünk marad és biztat: Folytassátok a művet, mert ez az **UTÓDÓK REMÉNYÉGE!**